

NASZE DZIECI POTRZEBUJĄ ZROZUMIENIA

Uczniowie klas 4-8 po raz ostatni byli w szkole 6 listopada 2020 r. Od tego czasu realizują obowiązek nauki uczestnicząc w lekcjach on-line. Nie jest tajemnicą, że rodzice, nauczyciele i sami uczniowie zgłaszają coraz więcej problemów wynikających z izolacji i braku kontaktów rówieśniczych. Musimy pamiętać, że dzieci nie widziały się ze sobą przez kilka miesięcy. To trochę tak jak powrót kobiety po urlopie wychowawczym do pracy. Niby się było w kontakcie z koleżankami z pracy, ale przecież wiele się zmieniło. Tu i ówdzie przybyło kilogramów (u dzieci dojrzewanie), późno się chodzi spać i wczesnie wstaje (zdalne nauczanie), nerwy i stres związany z nową sytuacją (pandemia), presja środowiska (wyniki w nauce) i poczucie, że się wypadło z bezpiecznego i znanego rytmu funkcjonowania (szkoła). Są oczywiście dzieci, dla których nauka zdalna okazała się sprzyjająca i pozwoliła na uzyskanie lepszych wyników w nauce, i bardzo dobrze, ale niestety powrót wszystkich do szkół będzie się wiązał również z trudnościami dla tych uczniów. Szkoła jest miejscem nawiązywania relacji rówieśniczych, uczenia się funkcjonowania w grupie. Jest też źródłem wielu konfliktów.

Wielu uczniom przyszło dojrzewać w czasie pandemii. To czas, w którym w życiu dzieci zaszło bardzo wiele zmian m.in. biologicznych, społecznych i psychologicznych. W innych warunkach nastąpiło kształtowanie ich postaw w zakresie rozwoju emocjonalnego oraz funkcjonowania społecznego. Zmieniły się potrzeby rozwojowe u dzieci. Wszystko, co dotychczas było ustalone, wypracowane, nagle przestaje mieć znaczenie i młody człowiek szuka nowych, własnych ścieżek.

Dorastanie to poligon doświadczalny zarówno dla dziecka jak i dorosłego, który znajduje się w bezpośrednim rażeniu bomby emocjonalnej, jakim jest dojrzewający nastolatek. Często bez potrzeby dorośli wyciągają zawleczkę w tym granacie, a potem się dziwią, że wybuchło. Jak już wiemy, na jakiej zasadzie działa ten granat do zadbajmy o to by bezpieczniki były w naszych rękach i nie oddajmy ich byle komu. Czasem warto przegrać małą bitwę z nastolatkiem po to, aby nauczyć nasze dziecko jak w dorosłym życiu ma wygrywać wojny.

Dla nastolatka, a mam tu na myśli już 10-latków to nie zawsze szkoła jest na pierwszym miejscu bez względu na to, czego oczekują dorośli. Pamiętajmy o tym jak starsze dzieci wrócą do szkoły. W czasie dojrzewania zachodzą dynamiczne zmiany w wyglądzie zewnętrznym, następuje oddzielenie dzieciństwa od młodości. Problemy rozwojowe, z którymi muszą sobie radzić uczniowie nie mogą być lekceważone ani przez rodziców ani przez szkołę, ponieważ mają w okresie dorastania wpływ na funkcjonowanie dziecka i jego zdolności poznawcze, czyli m.in. przyswajanie wiedzy.

Drodzy Rodzice i Nauczyciele nauka jest ważna, ale dzieci borykają się ze zmianami, na które nie mają żadnego wpływu. Jeśli nie wykażemy się wrażliwością na ich potrzeby, nie mamy co liczyć na sukcesy edukacyjne.

Rozwój fizyczny

Część uczniów będzie miała trudności w poradzeniu sobie ze zmianami w wyglądzie, trądzikiem, niskim/wysokim wzrostem, mutacją/brakiem mutacji, zarostem,

miesiączką/brakiem miesiączki, itp. Jednak często towarzyszy temu również skrępowanie, wstydzą się na zajęciach wychowania fizycznego. Okażmy zrozumienie.

Rozwój umysłowy

Ważnym aspektem dorastania jest rozwój takich procesów psychicznych jak spostrzeganie, uwaga, pamięć, myślenie, wyobraźnia i twórczość. Rozwija się myślenie abstrakcyjne (inaczej formalne), dzięki któremu człowiek potrafi operować symbolami, a nie tylko konkretami. Prowadzi to do wzrostu refleksyjności, krytycyzmu, do uniezależniania się od opinii innych i formułowania własnych ocen. Młodzi ludzie dużo dyskutują, prowadzą spory. Nazywane jest to filozofowaniem. Zarówno rodzice jak i nauczyciele odczuwają na własnej skórze te zmiany, ale tylko niektórzy potrafią wznieść się ponad własne ego i zdobyć się na empatię w stosunku do przeżyć i emocji dziecka.

Rozwój emocjonalny

Burza hormonalna wiąże się z intensywnością przeżywanych uczuć i zachowań. Na lekcjach uczniowie mogą być bardziej hałaśliwi, radośni lub też skrajnie smutni, wycofani. Młodzież potrzebuje, żeby cały czas coś się działo, chce ciągle coś przeżywać. Nie możemy się zatem dziwić, że uczniów nudzą lekcje, które często nie spełniają ich oczekiwań. W momentach, kiedy nie dzieje się nic szczególnie pociągającego, nastolatki są podatne na takie środki jak narkotyki czy alkohol i poszukują ekstremalnych doznań. Często nie pójście do szkoły dostarcza takich emocji.

W tym czasie pojawiają się pierwsze zakochania. Zazwyczaj mają formę miłości dla samej miłości tzn. młodzi ludzie dużo czasu spędzają na fantazjowaniu, wyobrażaniu sobie różnych wydarzeń, wymyślaniu, „co by było gdyby...”. Przybierają też formę realną - pierwsze chodzenie. Miłość w tym wieku bywa nietrwała i oprócz zachwyty, uniesień i radości kojarzy się również z bólem i rozczarowaniem. Dziecko pogrążone w cierpieniu po rozstaniu z chłopakiem lub dziewczyną, potrzebuje zrozumienia dla przeżyć, których doświadcza. Wyśmiewanie, niewybredne komentarze i uwagi, lekceważenie nie pomaga w powrocie do równowagi psychicznej. Powoduje raczej smutek i wycofanie z relacji z rodzicami, o które trzeba w tym czasie zabiegać, a nie podkopywać.

Rozwój tożsamości

Nastolatki zdobywają wiedzę o sobie przez samoobserwację, ale również przez informacje, jakie otrzymują od rówieśników. Wynikiem poszukiwania tożsamości może być przyłączanie się do różnych grup i przejmowanie od nich wszelkich wzorców: ubioru, zachowania, a także poglądów. Będąc członkiem takiej grupy młody człowiek otrzymuje akceptację rówieśników. Nic dziwnego, że dziewczyny chcą się robić sobie makijaż, a chłopcy nagle zaczynają ćwiczyć i uprawiać sporty (e-sport też się liczy). Młodzież lubi też sprawdzać własny charakter. Robi to poprzez postanowienia: odchudzania się, uczenia się, wygrywania „głupich” zakładów. Dzięki temu ma okazję sprawdzić czy jest konsekwentny, silny. Popularność „patostrimerów” wynika właśnie z potrzeby poznania siebie, podpatrywania innych, eksperymentowania i przekraczania granic. Warto wtedy rozmawiać z uczniami o jego zainteresowaniach i jego „wirtualnym świecie”.

Potrzeba kontaktu i akceptacji ze strony rówieśników

Wraz z wiekiem wzrasta znaczenie relacji rówieśniczych. Dzieci potrzebują i nawiązują nowe znajomości. Akceptacja ze strony rówieśników jest jedną z głównych potrzeb w okresie dojrzewania. Dzieci oddalają się rodziców i zaczynają więcej czasu spędzać z rówieśnikami. Zakazy i nakazy niewiele tu zdziałają. Trzeba mądrze ustalić zasady i granice, których należy konsekwentnie przestrzegać, ale i umieć pójść na kompromis. Traktowanie dziecka z pozycji „Ja Rodzic” lub „Ja Nauczyciel” i stawianie spraw na ostrzu noża nie przynosi zysków żadnej ze stron, sieje tylko emocjonalne spustoszenie i rozpala emocje, które trudno wygasić. Dorastanie to jak egzamin wychowawczy dla rodziców. Na wynik pracuje się latami. Dzieci, które w dzieciństwie otrzymały jasne wartości, miały zdrowe relacje z rodzicami i wychowały się w ciepłej atmosferze, są mniej podatni na wpływy grupy. Oni też będą „eksperymentowali” na sobie, rodzicach, nauczycielach, rówieśnikach, ale często podyktowane jest to naturalną ciekawością związaną z wiekiem rozwojowym. Bądźmy uważni i mądrze reagujmy biorąc pod uwagę motywy, którymi kieruje się dziecko.

Atrakcyjność i sprawność fizyczna

Wszyscy, mimo wieku chcą podobać się innym, ale w tym czasie potrzeba ta wysuwa się na pierwszy plan. Nastolatki koncentrują się na wyglądzie zewnętrznym. Jest to okres w życiu, kiedy wygląd odgrywa tak ważną rolę. Wpływa na kształtowanie się tożsamość nastolatków, a atrakcyjność fizyczna jest jedną z głównych jej składników. Rówieśnicy również zwracają uwagę na wygląd i na tej podstawie oceniają innych. Media kształtują standardy i oczekiwania w sferze wyglądu. Odpowiedzią nastolatek jest często brak akceptacji własnego ciała. Nadmierne odchudzanie prowadzi do zaburzeń odżywiania (anoreksja, bulimia), wpływa na ogólną samoocenę, związaną również z innymi aspektami funkcjonowania.

Instrukcja obsługi dorastającego dziecka dla Rodziców i Nauczycieli

- spróbuj poznać i zrozumieć świat Nastolatka (portale społecznościowe, gry, aplikacje);
- traktuj go poważnie (to inteligentny, młody człowiek);
- szanuj jego autonomię, nastolatek ma „swoje życie” (nie o wszystkim musisz wiedzieć);
- szanuj jego wybory (nieważne, co ma na głowie, ważne - co w głowie);
- reaguj jeśli krzywdzi siebie lub innych (stawiaj granice, bądź konsekwentny i wiarygodny);
- nie wyręczaj (wyniesienie śmieci, sprzątanie, wyprowadzanie psa nie ujmują nikomu honoru);
- bądź taktowny i delikatny (nie wyśmiewaj wyglądu, emocji, kolegów, problemów);
- rozmawiaj i pokazuj, że życie ma więcej kolorów niż biały i czarny (każdy problem ma więcej niż jedno rozwiązanie);
- wzbudź apetyt na sukces, nie strasz porażką - (straszenie zamiataniem ulic- nic nie motywuje);
- pamiętaj, że masz wspaniałe dziecko, które prędzej przestanie kochać siebie niż swojego Rodzica.

Pedagog szkolny Ilona Wrótniak-Terlecka